

Overskuddsflytting blant flernasjonale selskaper i Norge

av Joachim Solberg og Thomas Kalleli Sæbøe, master i økonomi og administrasjon, Norges Handelshøyskole, høsten 2014

Vi har videreført forskningen til Balsvik, Jensen, Møen og Tropina (SNF R11/2009), som undersøker overskuddsflytting i Norge, basert på et datasett fra perioden 1992-2005. Vi bruker data fra perioden 2006-2012 og fokuserer på overskuddsflytting via internprismanipulasjon og gjeldsplanlegging. Resultatene tyder på at flernasjonale selskaper flytter overskudd ut av Norge, men i mindre skala enn tidligere.

Datakildene som benyttes i analysene er hentet fra Dun & Bradstreets regnskapsdatabase, SSBs undersøkelse «investeringer i utlandet» og SIFON-registeret. Sammenkoblingen av disse datasettene, gjør det mulig å skille norsk- og utenlandskeide flernasjonale selskaper fra de helnorske. Det bemerkes imidlertid en viss problematikk i å komplettere den norske konsernstrukturen fullstendig, grunnet underliggende svakheter i dataene.

Basert på Balsvik et al. (2009) benytter vi skattbart overskudd skalert med salgsinntekt som venstresidevariabel. Forklaringsvariabelen som benyttes er en dummy for flernasjonal status, mens vi i kontrollerer for effekter som år, bransje, gjeldsandel, alder og immaterielle eiendeler. Utvalgsrestriksjonene er ikke kontroversielle og følger normen fra tidligere norsk litteratur.

Undersøkelsene våre baseres på OLS-metoden, og vi utfører separate regresjonen som tillater uobserverte foretaksspesifikke faste effekter. Vi finner at flernasjonale selskaper har 2,20 prosentpoeng lavere profitabilitet enn tilsvarende norske selskaper. Basert på den deskriptive analysen og en gjennomsnittsprifitabilitet for nasjonale selskap på 11,58 %, impliserer dette resultatet at 19 % av overskuddet til det norske selskapet flyttes til den utenlandsktilknyttede enheten – dersom profitabilitetsforskjellen skyldes overskuddsflytting.

Når vi kontrollerer for uobserverbare faste effekter finner vi at det å bli et flernasjonalt selskap er forbundet med et lønnsomhetsfall på 1,73 prosentpoeng, og at selskaper flytter ut 15 % av overskuddet i år de er flernasjonale.

Resultatene våre er konsistente med Balsvik et al. (2009), men noe svakere. Dette tyder isolert sett på at overskuddsflytting er et mindre problem enn det var før. Forhold som kan forklare denne tendensen kan tilskrives datagrunnlaget vårt idet vi trolig underrapporterer det virkelige antallet flernasjonale selskaper slik at koeffisientene til forklaringsvariabelen isolert sett trekkes mot null. Videre er det rimelig å anta at det er de mest profitable selskapene som først ekspanderer utenlands. Det vil si at de utenlandske statusskiftene allerede har funnet sted før vår dataperiode, noe som reduserer koeffisientene.

Når vi undersøker insentivene og mulighetene til overskuddsflytting, finner vi flere interessante aspekter. Incentivene for overskuddsflytting knytter seg til forskjellene i skattesatser mellom jurisdiksjoner. Vi finner at Norge sin skattesats har økt relativt til de nærmeste handelspartnerne. Dette skulle tilsi sterkere incentiver for overskuddsflytting.

Samtidig har medias avsløringer av selskapers skatteunndatelser økt betraktelig i årene etter finanskrisen, og OECD er i ferd med å fullfører en rekke tiltak for å hjelpe myndigheter til å nedkjempe skatteerosjon og overskuddsflytting. Videre har Skatteetaten gjennomgått omfattende restruktureringer og økt ressursbruken for å nedkjempe strategisk overskuddsflytting via internprismanipulasjon. Altså har mulighetene for å lykkes med overskuddsflytting med stor sannsynlighet blitt redusert i perioden etter studien til Balsvik et al. (2009).